

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Datum: 30. 12. 2012
- Projekt: Využití ICT techniky především v uměleckém vzdělávání
- Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.00/34.1013
- Číslo DUM: VY_32_INOVACE_442
- Škola: Akademie - VOŠ, Gymn. a SOŠUP Světlá nad Sázavou
- Jméno autora: Jaroslav Novotný
- Název sady: Obecná a anorganická chemie pro 1. ročník čtyřletých gymnázií
- Název práce: Hmotnost atomů a molekul - prezentace
- Předmět: Chemie
- Ročník: I.
- Studijní obor: 79-41-K/41 Gymnázium
- Časová dotace: 35 minut
- Vzdělávací cíl: Žák by měl být schopen pracovat s relativní atomovou a molekulovou hmotností a znalosti použít pro chemické výpočty.
- Pomůcky: Počítač a dataprojektor
- Inovace: Posílení mezipředmětových vztahů, využití multimediální techniky, využití ICT.

Hmotnost atomů a molekul

Hmotnost atomu

- - nejlehčí atom má vodík - ${}^1\text{H}$
 $m = 1,67 \times 10^{-27} \text{ kg}$
- - pro usnadnění výpočtů byla zavedena tzv. relativní atomová hmotnost - A_r
- - ke stanovení A_r byla použita atomová hmotnostní konstanta - m_u
 $m_u = m({}^{12}\text{C})/12 = 1,66 \times 10^{-27} \text{ kg}$

Relativní atomová hmotnost

- - A_r je definován jako poměr hmotnosti atomu k m_u $A_r = m(^A X) / m_u$
- - A_r je bezrozměrné číslo, které udává, kolikrát je atom daného prvku těžší než m_u
  - a to je 1/12 hmotnosti nuklidu uhlíku ^{12}C
- - hmotnost m_u je téměř shodná s hmotností protonů a neutronů - A_r konkrétního nuklidu odpovídá počtu protonů a neutronů - tedy nukleonů

Střední relativní atomová hmotnost

- - proč A_r uvedená v periodické tabulce prvků nejsou celá čísla a nejsou zcela shodná s nukleonovými čísly?
- - prvky jsou tvořeny směsí izotopů a v periodické tabulce jsou uvedeny tzv. střední hodnoty A_r - ty vznikají výpočtem, který vychází ze zastoupení jednotlivých izotopů

Výpočet střední A_r a relativní molekulové hmotnosti - M_r

- - např. přírodní chlor $_{17}\text{Cl}$ je směs tvořená ze 75% izotopem ^{35}Cl a z 25% izotopem ^{37}Cl
- střední $A_r = 0,75 \times 35 + 0,25 \times 37 = 35,45$
- - součtem středních A_r jednotlivých prvků v molekule se vypočte střední relativní molekulová hmotnost M_r
- např.: $M_r(\text{Cl}_2) = 2 \times 35,45 = 70,7$
 $M_r(\text{CaCl}_2) = 40,08 + 2 \times 35,45 = 110,78$

- **Prameny a literatura:**
Mareček Aleš, Honza Jaroslav: Chemie pro čtyřletá gymnázia. Olomouc s.r.o., 2005, ISBN 80-7182-055-5.
Flegr Vratislav, Dušek Bohuslav: Chemie pro gymnázia 1. díl. SPN-Praha, 2007, ISBN 80-7235-369-1.
- Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)
- Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
- Všechna neocitovaná autorská díla jsou dílem autora.